

MIR OLJUB

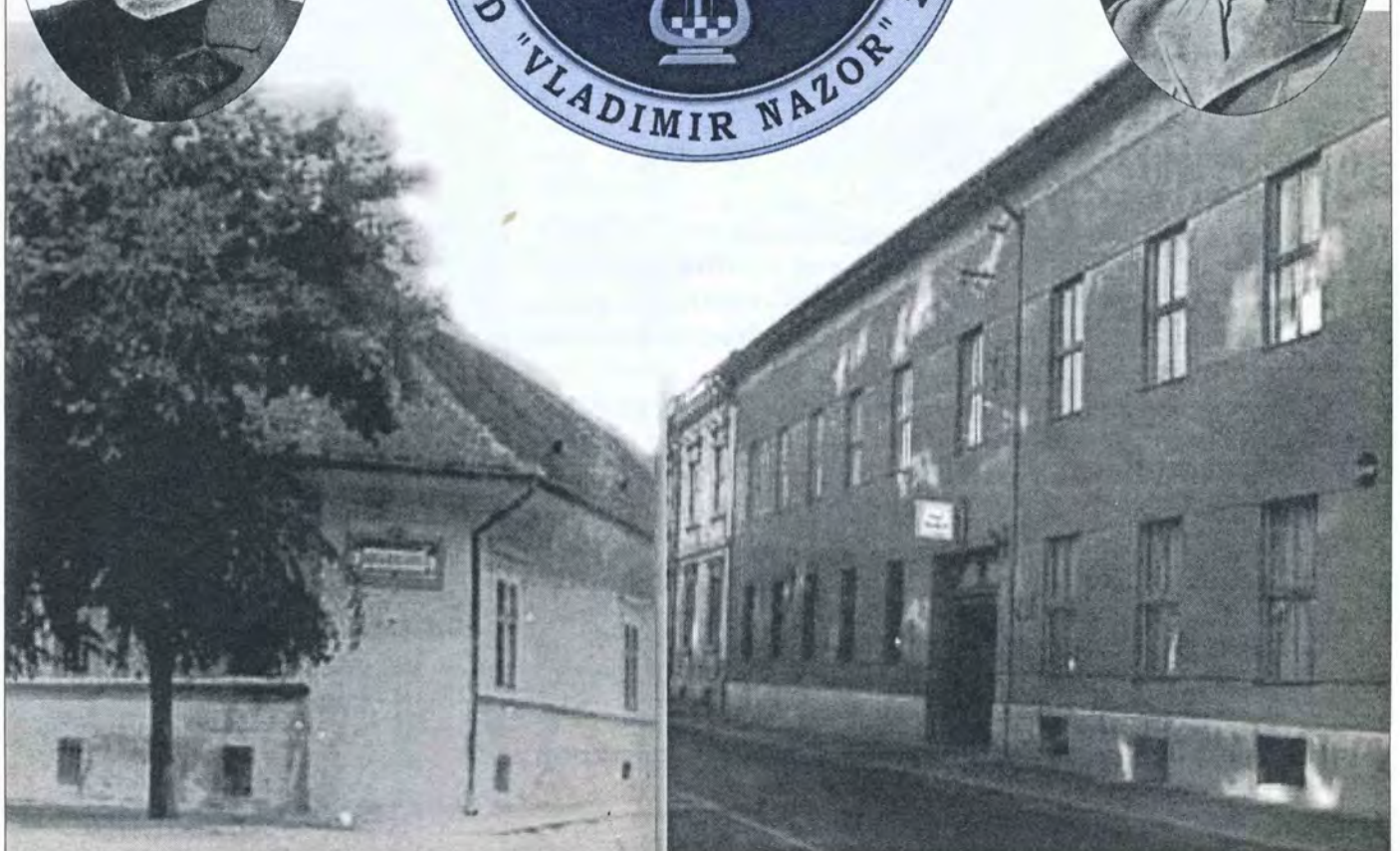
GODINA: VIII.

SOMBOR, 2005.

BROJ 4 (32)

OD MIROLJUBA DO VLADIMIRA NAZORA

“U ime Božje i u dobru slavu hrvatskog naroda”

Od "Miroljuba" do "Vladimira Nazora"

Naredne godine, 6. prosinca 2006. navršava se 70 godina od postojanja Hrvatskog kulturno umjetničkog društva u Somboru. Ovom obljetnicom Društvo se svrstava u jedno od najstarijih hrvatskih društava na ovim prostorima. Ne samo po duljini postojanja, naše Društvo je ujedno i centar kome gravitiraju kulturna društva iz okolnih mjesta somborske općine i Podunavlja. Od osnutka pa do današnjih dana naše Društvo nosilo je ime pjesnika Ante Evetovića Miroljuba i Vladimira Nazora. Sedamdeset godina postojanja prilika je da se javnosti predstavi značaj osnutka Društva prije gotovo 70 godina, okolnosti u kojima je ono nastalo kao i vremenske (političke) prilike u kojima je Društvo utemeljeno, u kojima je djelovalo i na koncu u kojima djeluje i danas.

Prilika je da se podsjetimo prvog predsjednika Društva Antuna Matarića i mnogih drugih ljudi koji su nesebično i nekoristivoljubivo čitav niz godina radili u Društvu, doprinjeli njegovom opstanku i osigurali kontinuitet njegova rada od osnutka do današnjih dana.

Date konstatacije i ocjene istaknute su u uvodu Plana i programa proslave 70-te obljetnice HKUD "Vladimir Nazor" što ih je usvojio Upravni odbor Društva na svojoj sjednici održanoj 19. listopada 2005. godine a potpisao predsjednik Šima Raič.

Za obilježavanje ovog značajnog jubileja organima uprave Društva određeni su i posebni zadaci. Oformljen je Odbor za proslavu kao svečano tijelo koje tijekom godine treba da se brine da proslava bude na zadovoljavajućoj kulturnoj razini. Brigu o izvršavanju usvojenog programa i sprovođenju odluka Uprave Društva preuzima Organizacioni odbor a za realizaciju pojedinih manifestacija voditelji određenih aktivnosti.

Kako bi se dalo posebno ozračje obljetnici izrađen je zaštitni znak u vidu lire koja je i prije bila simbol Društva.

Program aktivnosti kroz godinu otpočinje 2. prosinca 2005. godine obilježavanjem 69. obljetnice postojanja i djelovanja Društva a završit će se centralnom proslavom tijekom mjeseca prosinca naredne godine.

"Miroljub", glasilo našeg Društva pratit će sve aktivnosti što se održavaju u Društvu, posebno rad članova pojedinih odjela. Isto tako će evidencirati i aktivnosti naših članova u drugim sredinama kao i aktivnosti članova drugih društava u našoj sredini.

Iz tiska će izaći pet brojeva "Miroljuba", i to: prvi, 3. prosinca tekuće godine pri otvaranju obljetnice, drugi tijekom mjeseca ožujka za Veliko hrvatsko prelo, treći u svibnju pri održavanju Sabora, četvrti u kolovozu prilikom održavanja "Dužionice" te peti u studenom u povodu centralne svečanosti 70-te obljetnice postojanja i djelovanja Društva.

Usporedo sa uobičajenim sadržajima kakve je list i do sada objavljivao i objavljuje, tijekom naredne godine nastojat će se u većoj mjeri prikupljati, publicirati i sadržaji vezani za minulih 70 godina postojanja Društva kao i povijesnu prošlost našeg naroda.

Stipi Bešlinu

Na Sve Svete dok stojim
pred vječnim stanom tvojim
i svijeće dok palim
iskrenim srcem žalim

Što u ranim godinama
u mladosti cvijetu
sudbina ote nama
tebe, darovitog poetu

I razmišljam potom
kakvom čudesnom ljepotom
opisivo ti si, poeto
jesen, zimu, proljeće, ljeto.

Zbog tih divnih djela
Ti si ponos našeg sela,
Monoštorci tvoji tuže
što nisi poživio duže.

I još mnogo ljepota opisao
uzdigo se do visina
u red velikana stao
pokraj Matoša i Tina.

Ivan Pašić

Završne svečanosti stote obljetnice karmela u Somboru 1905-2005.

Prigodne aktivnosti kojima je obilježeno stogodišnje postojanje i djelovanje Karmela u Somboru otpočele su na Karmelsku Gospu 2004. godine. Sada, nakon godinu dana također na ovaj veliki blagdan naše Gospe priveden je kraju ovaj izuzetno intenzivan i sadržajima bogat program. Brojna predavanja, propovijedi, koncerti, svečane svete mise i sl. aktivnosti na svoj su način poticale okupljanje vjernika. O djelovanju naših karmelićana i njihovom doprinosu organiziranjem života vjernika dosta je pisano te su i na taj način brojne i vrijedne informacije dospijevale do naših obitelji i građana. Naš list je informirao svoje čitatelje o većini ovih aktivnosti, posebno o onim što su održane u prostorijama našeg doma.

Ovog puta želimo zabilježiti svečanu završnicu tog značajnog jubileja. Sukladno višestoljetnoj nacionalnoj i konfesionalnoj strukturi pučanstva i tradiciji ovog podneblja, svete mise, propovijedi, molitve i pjevanja obavljana su na svim jezicima ovog katoličkog puka, na hrvatskom, mađarskom, njemačkom i slovačkom. Bogat program, veliki broj okupljenih vjernika iz Sombora, njegove uže i šire okolice, iz susjednih i nešto daljih zemalja, brojni crkveni velikodostojnici, te državni zvaničnici, okupili su se u broju kakav u ovom gradu još nije viđen.

Blistavost crkvenog svetišta

Cijela crkva, taj stogodišnji sakralni objekat, u kojemu su svečanosti održavane, bila je estetski i funkcionalno besprijeekorno uređena. Sve oltare i drugi odgovarajući prostor kitilo je tisuće gladiola i drugo dekorativno cvijeće kombinirano u žuto - bijeloj kombinaciji. Glavni oltar i stubišta što odvajaju središnjost crkve od bočnih lađa resili su žuto - bijeli i bijelo - smeđi stijegovi - obilježja Svete stolice i Karmelskog reda. Prostor van klupa velikim je dijelom bio popunjen dodatnim sjedalima te je osigurana udobnost većem broju prisutni vjernika. Cjelokupna dekoracija crkve djelo je ruku o. Mate Miloša i sestara Silvine Milan i Jasne Dulić.

Prisutno svećenstvo, dužnosnici i puk. Svečanostima jubileja i svetim misama prisustvovali su brojni crkveni velikodostojnici, članovi diplomatskog kora iz više zemalja, predstavnici lokalne vlasti, društvenih, političkih i kulturnih struktura, brojni vjernici.

Od crkvenih velikodostojnika posebno se izdvajaju: kardinal msgr. Josip Bozanić, zagrebački nadbiskup i metropolita - predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, kardinal dr. Erdő Péter, ostrogonjsko - budimpeštanski nadbiskup, apostolski nuncij u SCG nadbiskup msgr. Eugenio Sbarbaro; msgr. dr. Robert Zollitsch, nadbiskup Freiburga; msgr. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolita sa

generalnim vikarom o. Leopoldom Rochmesom, biskup Hristo Projkov iz Sofije, predsjednik Bugarske biskupske konferencije, subotički biskup msgr. dr. Ivan Péntzes, msgr. dr. Marin Srakić, đakovački i srijemski biskup, msgr. Đuro Gašparović pomoćni đakovački i srijemski biskup i vikar za Srijem, msgr. Valter Župan krčki biskup, msgr. László Huzsvár, zrenjaninski biskup, o. Justí Nándor Takács, egzarh za grkokatolike u SCG, biskup dr. Đuro Džuždar iz Ruskog Krstura. Među predstavnicima Generalne Uprave reda OCD bili su: Luis Arostegui y Gamboa, general karmelićanskog reda iz Rima i o. Zdenko Križić, vikar generala Reda OCD. Tu su potom o. Jakov Mamić, provincijal hrvatskih karmelićana, o. dr. Mihael Kramer, vizitator Andreas Straub i o. Petar Galauner.

Dva kardinala msgr. Josip Bozanić i dr. Erdő Péter s domaćinima

Od ekumenskog osoblja navodimo: episkopa bačkog dr. Irineja Bulovića sa brojnom pratnjom i somborskim parosima, episkopa Porfirija, biskupa reformirane crkve Csete Szemesi Istvána, biskupa evangelističke crkve Arpada Dolinskog. Prisutni su bili i brojni karmelićani - svećenici, braća bogoslovi na čelu sa novim priorom somborskog samostana o. Anđelkom Jozićem i brojni svećenici subotičke biskupije.

Misnim slavljinama su nazočili veleposlanik RH u Beogradu Tonči Stančić, generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš, predsjednik HNV Josip - Zvonko Pekanović, predsjednik IO HNV Lazo Vojnić Hajduk, predsjednik DSHV Petar Kuntić, predsjednik općine Sombor dr. Jovan Slavković kao i brojni predstavnici hrvatskih institucija iz Vojvodine.

Večernja Karmelskoj Gospi

Završne svečanosti ovog značajnog jubileja otpočele su u petak, 15. srpnja u 18 sati svečanom pjevanom večernjom misom Karmelskoj Gospi, kojoj je predsjedao uzoriti kardinal Josip Bozanić uz kardinala dr. Erdo Pétera, generala karmelskog reda o. Luis Arostegui y Gamboa, nadbiskupe, biskupe,

redovnike i svećenike te narod Božji. Slavlju su nazočili i episkopi Irinej Bulović i Porfirije sa svojim pratnjama.

Večernju su predmolili o. Mato Miloš i o. Bernardin Vizmeg uz orguljašku pratnju

dr. Đurike Taboria i Lidije Tabori - Paleka. Nakon večernje slijedilo je Salve Regina (Zdravo Kraljice) sa zapaljenim svijećama na kojoj je pjevanje predvodio general Reda OCD o. Luis Arostegui y Gamboa.

Poslije večernje održana je Misa bdijenja koju je predvodio prečasni dr. Andrija Kopilović uz koncelebraciju nekoliko svećenika.

Svetkovina Majke i Kraljice Karmela

Na sam dan Karmelske Gospe, u subotu 16. srpnja održana je Svetkovina Majke i Kraljice Karmela. Toga dana je u crkvi, za sto godina karmelske prisutnosti u Somboru, iz grla svih prisutnih vjernika pjevana pjesma "Tebe Boga hvalimo". Svečane svete mise sa propovijedima držane su na svim jezicima ovdašnjeg katoličkog puka, upravo kako je to bilo u prethodnih sto godina.

Sveta misa na slovačkom jeziku služena je u 7 sati a predvodio ju je subotički biskup dr. Ivan Pénzes, s obzirom da biskup iz Nitre u Slovačkoj mons. Marian Chovanec nije mogao doći. Misi je prisustvovao župnik iz Selenče vlč. Marjan Dej.

U 8 sati služena je koncelebracija na njemačkom jeziku koju je predvodio mons. dr. Robert Zollitsch nadbiskup iz Njemačke, uz beogradskog nadbiskupa i subotičkog biskupa i još desetak svećenika.

Euharistijskom slavlju na mađarskom jeziku, koja je otpočela u 9,30 sati, predsjedavao je kardinal Erdő Péter uz još tri biskupa, generala i generalnog vikara Karmelićana i još dvadesetak svećenika i redovnika a prisustvovali su i kardinal Bozanić, papinski izaslanik Eugenio Sbarbaro i biskup Reformirane kršćanske crkve. Na misi je pjevao zbor MKUD "Kasina" iz Sombora.

Svečanim ulaskom u crkvu djevojaka obučenih u narodne nošnje koje su nosile kip Gospe Karmelske, otpočeo je centralni dio proslave na hrvatskom jeziku. Prepuna crkva vjernika iz grada i okolnih mjesta sa radošću je gledala ulazak predstavnika brojnih kulturno - umjetničkih i vjerskih udruga, dužnosnika organa vlasti, veleposlanstva i dr. Posebnu pozornost privukao je dostojanstven ulazak crkvenih veledostojnika predvođenih dvojicom kardinala.

Svečanu misu, koja je počela u 11 sati i trajala tri sati, predvodio je kardinal Josip Bozanić a sa njim su suslavili kardinal Erdo Péter, apostolski nuncij u Beogradu nadbiskup Eugenio Sbarbaro, general Arostegui y Gamboa te svi prisutni nadbiskupi, biskupi, generalni vikari, brojni karmelićani, svećenici, braća bogoslovi i pedesetak drugih svećenika. Na slavlju su bili nazočni i već navedeni predstavnici pravoslavne i reformirane crkve.

U svojoj propovijedi kardinal Bozanić je uz ostalo istakao

da je u proteklih stotinu godina kroz somborski karmelićanski samostan prošlo oko 250 svećenika, braće laika, sjemeništara i bogoslova i naglasio da je samostan kao i grad Sombor od svojih poče-

taka bio višejezična i višenacionalna zajednica u kojoj su boravili redovnici Hrvati, Mađari, Nijemci, Slovaci i Rumunji. Prisutne vjernike pozvao je da pretječu jedni

druge u ljubavi, da i oni koji se nadahnjuju drugom vjerom osjete iskrenu ljubav i bratsku blizinu.

Na ovoj misi pjevao je zbor "Collegium musicum catholicum" iz Subotice pod ravnanjem Miroslava Stantića.

Na kraju mise pročitan je apostolski blagoslov koji je za jubilej karmelićanima udijelio papa Benedikt XVI.

Prijemi

Osim programa proslave vezanih za ovu crkvu i vjerske obrede svim sudionicima i gostima priređen je prijem u zgradi općine. U svom obraćanju uzvanicima, domaćin, predsjednik općine Sombor, dr. Jovan Slavković čestitao je jubilej i odao priznanje za sve što su tijekom minulih godina karmelićani učinili za grad i njegove žitelje. M. Vojnović ih je upoznao sa poviješću ove ravničarske varoši. Ovdje je nastupio gradski zbor "Iuventus cantat".

Zahvaljujući dobročiniteljima i darovateljima, nakon misnih slavlja u dvorištu samostana priređen je domjenak za sve sudionike svetih misa.

Nakon svega, za oko 350 zvanica ugodno opuštanje i slavlje uz svečani ručak nastavljeno je na salašu obitelji Mate i Maje Matarić u prigradskom naselju Nenadić. Obitelj Matarić je slavljenicima darivala pet jednakih misnica s karmelskim jubilejskim oznakama što su ih izradile časne sestre karmelićanke.

Navedenim ali i nizom drugih pratećih aktivnosti u Somboru je tako privedeno kraju obilježavanje stote obljetnice postojanja i djelovanja Hrvatske karmelske provincije sv. o. Josipa.

Mr. Matija Đanić

POTPISANA POVELJA O TRAJNOJ SURADNJI UDRUGA ŠOKAČKIH I BUNJEVAČKIH HRVATA

Dana 13. listopada 2005. godine u Osijeku u sjedištu Udruga "Šokačka grana" u cilju pospješivanja suradnje i boljeg međusobnog povezivanja šokačkih i bunjevačkih/hrvatskih institucija s područja Slavonije i Baranje u Republici Hrvatskoj, te Vojvodine u Srbiji i Crnoj Gori i Baranje u Republici Mađarskoj potpisana je POVELJA O TRAJNOJ SURADNJI i mogućnostima poticanja jedinstvenih oblika djelovanja u cilju boljeg međusobnog upoznavanja i uvažavanja te stvaranja okvira za očuvanje tradicijske kulture i običaja Šokaca i Bunjevaca na ovim prostorima. Potpisnici su Udruga "Šokačka grana" Osijek, Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko kolo" Subotica, HKUD "Vladimir Nazor" Sombor, Ogranak Matice Hrvatske Pečuh, Hrvatska manjinska samouprava Mohač i KPZ Hrvata "Šokadija" Sonta. Naše Društvo su predstavljali Šima Raič - predsjednik koji je i potpisao Povelju, Zoran Čota, Marija Šeremešić i Željko Kolar.

Zoran Čota

DUŽIONICA 2005. GODINE

Tradicionalna žetvena svečanost kojom se označava završetak žetve i zahvalnost za ubrane plodove žita "DUŽIONICA 2005" organizirana je u znaku proslave 70 godina od održavanja prve Dužionice 1935. godine. Od tada do sada Društvo neprekidno proslavlja Dužionicu kao svoju najznačajniju manifestaciju.

Proslava je počela u petak 29. srpnja u Velikoj dvorani Društva izvođenjem programa "TRAGOVI DOBROTE" koji je pripremila i vodila Marija Šeremešić i članovi dramsko-recitatorske sekcije. Na samom početku otvorena je izložba starih svetih slika, raspeća i svetih knjiga sa oko stotinu skupljenih eksponata. Potom je predstavljena 3. zbirka pučke poezije "LIRA NAIVA 2005" kazivanjem samih autora iz Sombora i okolice, a članovi dramsko-recitatorske sekcije izveli su recital posvećen plodu, daru i radu žetve, kruhu, pod nazivom cjelokupnog programa izvedenog te večeri "TRAGOVI DOBROTE". Uslijedilo je predstavljanje ovogodišnjih bandaša i bandašice, istaknutih dugogodišnjih članova Društva Ivana Džinića i Marijane Mijić, a potom je predstavljen i novi broj lista našeg Društva "MIROLJUB".

U nedjelju, 31. srpnja, poslije okupljanja u prostorijama Društva, sudionici i gosti ovogodišnje Dužionice, članovi HKUD "Vladimir Nazor", predvođeni bandašem Ivanom

Džinićem i bandašicom Marijanom Mijić, predstavnici kulturno umjetničkih društava iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Svetozara Miletića, Sonte i Subotice u prelijepim bunjevačkim i šokačkim narodnim nošnjama u organiziranoj povorci su pošli iz Hrvatskog doma u crkvu Presvetog Trojstva na misu zahvalnicu. Na misi koju je služio dekan somborski i župnik istoimene župe preč. Josip Pekošević skupa sa župnikom crkve svetog Križa u Somboru vlč. Lazarom Novakovićem, priorom Karmelićanskog samostana u Somboru Anđelkom Jozićem i gostom iz Kanade misionarom fra Ilijom Purićem, "izrečena je zahvala Bogu što nas je pratio u našem radu, što je zalijevao naše njive i dao da naše žito dozrije i da tako naš znoj, naša muka, naši žuljevi budu nagrađeni ne samo zemaljskim kruhom nego da ta marljivost i taj rad budu nagrađeni i zahvalnošću ljudskoga srca". Nakon mise na kojoj je posvećen kruh od novoga žita povorka je išla do Trga Svetog Trojstva gdje je odigrano bunjevačko kolo, zatim do zgrade Županije, sjedišta SO Sombor. Sudionike Dužionice primio je gradonačelnik Općine Sombor dr. Jovan Slavković i čestitao uspješno završen veliki značajni posao. U ime svih sudionika gradonačelnika je pozdravila bandašica Marijana Mijić i skupa sa bandašem Ivanom Džinićem uručila kruh od novoga žita.

Gradonačelnik je priredio prijem za goste iz diplomacije Republike Hrvatske, predstavnike Hrvatskog nacionalnog vijeća, organizatore Dužionice, predstavnike lokalne politike i gospodarstva.

U velikoj sali Društva priređen je svečani ručak za sudionike i goste uz tamburašku glazbu ansambla "Zlatni zvuci". Među gostima su bili nazočni i neki bandaši i bandašice iz ranijih godina čime su uveličali jubilarnu proslavu Dužionice.

U večernjim satima održan je tradicionalni dio proslave za mlade BANDAŠICINO KOLO.

Gosti Dužionice bili su zamjenik veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu Branimir Lončar i druga tajnica veleposlanstva Maja Forerić-Pećnik, konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Iva Aranjoš, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Josip Z. Pekanović, predsjednik Izvršnog odbora HNV Lazo Vojnić Hajduk, gradonačelnik Sombora dr. Jovan Slavković i predstavnici hrvatskih kulturno umjetničkih društava.

Zoran Čota

SOMBORCI NA "DUŽIJANCI 2005" U SUBOTICI

Središnja manifestacija "Dužijance 2005" održana je 12.-14. kolovoza u Subotici.

Petak 12. kolovoza otvorena je izložba "S Božjom pomoći", retrospektivna izložba slika u tehnici slame. Iste večeri održana je "Tamburaška večer" s izborom bandaša i bandašice na kojoj je pored tamburaških sastava iz Subotice i Golubinaca nastupio i Mali orkestar somborskog tamburaškog društva.

U subotu 13. kolovoza održano je svečano "Večernje" u katedrali Svete Terezije Avilske. Iste večeri na glavnome gradskom trgu prikazana je nekadašnja risarska pogodba u okviru žetvenih svečanosti, a nakon toga priređena je "Folklorna večer" na kojoj su nastupila kulturno umjetnička društva iz Subotice, Ljutova, Male Bosne, Svetozara Miletića, Tavankuta, Sonte, iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Ukrajine kao i folklorna i tamburaška sekcija HKUD "Vladimir Nazor" iz Sombora.

U nedjelju 14. kolovoza održana je svečana Sveta misa zahvalnica kod katedrale Svete Terezije Avilske, a svečano slavlje je predvodio biskup gospičko-senjski mons. Mile Bogović. Nakon euharistijskog slavlja u svečanoj povorci bili su učesnici folklorne večeri praćeni fijakerima i karucama sa bandašima i bandašicama iz okolice Subotice i Sombora. Svečana povorka se kretala prema centru grada gdje je na glavnom gradskom trgu predat kruh od novoga žita gradonačelniku Subotice Gezi Kučeri. Istoga dana u velikoj sali HKC "Bunjevačko kolo" za goste i organizatore "Dužijance" priređen je svečani ručak, a navečer održano je "Bandašicino kolo" u dvorištu crkve Svetog Roka.

Zoran Čota

"Dožeteonica" u Bačkom Monoštoru

Ovog ljeta u somborskoj općini održana je "Dužionica" u Somboru, "Dužijanica" u Čonoplji i Svetozar Miletiću, "Žetvena svečanost" u Bačkom Bregu a nekada je držana i "Dožeteonica" u Bačkom Monoštoru - sve u znak zahvalnosti Gospodinu za njegovu darežljivost u rodu i letini. U zabludi su oni koji misle da je ovo običaj samo bunjevačkih Hrvata. On je nekada davno postojao i kod šokačkih Hrvata, u nešto drugačijem obliku.

Postoji zapis kako je ovaj stari i vrlo lijep običaj organiziran 1934. godine u Bačkom Monoštoru. Prvi dio "Dožeteonice" bio je u polju, na njivi, u kojem su učestvovali risari na završetku kosidbe. Oni su ostvaljali nekoliko kvadrata pšenice ne pokošeno. Taj dio bi se kosio kosom (srpom) u količini za jedan snop koji bi se stavljao na strnjak da stoji uspravno i na njega su stavljane kose i kosaci. Svi sudionici kosidbe bi se okupili oko njega, klekli i izmolili "Andeo Gospodnji". Zatim bi ustali, prihvatili snop, zajednički ga dizali u vis i spuštali dolje izgovarajući: "Isus, Isus, Isus, Marija, Marija, Marija". Time je zahvala u polju bila završena a najmlađi sudionik je polivao ruke ostalima iznad snopa. Zatim se snop stavljao u sredinu posljednje napravljene krstine. Pri povratku iz polja najmlađi sudionik je nosio kitu pšeničnog klasja a domaćin ih je na kapiji dočekivao i poljevao vodom.

Drugi dio "Dožeteonice" održan je u organizaciji Općine, u nedjelju 22. srpnja, u kojem su sudjelovali svi žeteoci i drugi mještani. Žeteoci su donosili u Općinu po dvije - tri vlati pšeničnog klasja od kojih je ispletena kruna koja se nosila u crkvu na Veliku misu. Na čelu povorke išao je predsjednik Općine Stipan Francuz sa krunom i bilježnik, zatim općinsko poglavarstvo (službenici i eškuti), vatrogasna muzika, Križarsko bratstvo i sestrinstvo sa barjakom i ostali narod. Predsjednik je krunu stavio na oltar a zatim je otpjevana pjesma koju je on za tu priliku sastavio. Župnik Franjo Pluković je blagoslovio krunu i održao prigodan govor. Kruna je ostala u crkvi do jeseni da bi se iz nje dijelilo posvećeno zrnje narodu i pomiješalo sa pšenicom koja će se sijati za narednu sjetvu.

Ne vidim razloga da Monoštorci "Dožeteonice" ne obnove pa se i na taj način vrate pradjedovskim običajima.

Ivan Kovač

Sudjelovanje članova Društva na seminarima na otoku Braču

Hrvatska matica iseljenika i ove je godine organizirala niz seminara za vođenje amaterskih grupa koje djeluju izvan Hrvatske. Ovi oblici stručnog usavršavanja zamišljeni su kao radionice za obuku onih članova kulturno - umjetničkih udruga koje žele proširiti i obogatiti svoja znanja, kao i za one koji tek namjeravaju osnovati određene oblike djelovanja.

Nekoliko takvih seminara organizirano je u Pučišću na otoku Braču. Naši predstavnici bili su na tri vida ovakvih aktivnosti.

Između 24. lipnja i 1. srpnja organiziran je seminar "Stvaranje kazališta". Voditeljica ovog projekta na kom je učestvovalo desetak polaznika bila je Nina Kleflin. U prijepodnevnom satima održavana su teorijska predavanja a u poslijepodnevnom odvijao se praktični dio na kome je rađena predstava "Kralj Gardogan". Posljednjeg dana ova je predstava prikazana tamošnjim turistima i mještanima. Na seminaru je bilo učesnika iz Vojvodine, Makedonije, BIH, Nizozemske i Italije. Iz našeg Društva ovom vidu stručnog usavršavanja sudjelovao je Ivan Džinić. Sudionicima grupe priređen je izlet u gradić Bol i njegovu čuvenu i izuzetno lijepu plažu "Zlatni rat".

Između 17. i 18. kolovoza organizirana je "Ljetnja škola hrvatskog folklor". Učesnici škole su obrađivali i učili plesove Podravine, Međimurja, Zagorja, Zagrebačkog i Samoborskog prigorja, Gorskog kotara i Istre. Svi ovi plesovi pripadaju alpskoj plesnoj zoni. Ples je organiziran u prijepodnevnom satima a predavanja u poslijepodnevnom. Na predavanjima se govorilo o nošnjama alpske zone, tamburama, tradicionalnim glazbalima, povijesti plesa i metodama treninga plesača. U školi je sudjelovalo oko 70 plesača iz više zemalja: Mađarske, Makedonije, Austrije, Argentine, SAD, Njemačke, Hrvatske i Vojvodine. Uz Kristinu Ispanović, članicu našeg Društva iz Bačke, bilo je sudionika iz Bačkog Brega, Vajske i Male Bosne. Pri kraju seminara učesnici škole u prigodnom su programu predstavili rezultate svoga rada.

Od 7. do 15. kolovoza po treći put je organizirana Radionica narodnih nošnji "Hrvatsko narodno ruho". Tu se tkalo, vezlo, radio se zlatovez, izrađivala lepoglavska i paška čipka. Pri završetku seminara organizirana je izložba radova nastalih na seminaru a prikazana je i bogata nošnja iz svih krajeva Hrvatske i nošnja bunjevačkih Hrvata. Voditelj radionice bio je uvaženi profesor Josip Forjan koji je sa svojim suradnicima prenosio svoje bogato iskustvo. Seminaru je prisustvovalo šezdesetak sudionika podijeljenih u dvije grupe. Učesnici su bili iz: Hrvatske, Vojvodine, Austrije, Kanade, Njemačke i BIH. Naš predstavnik bila je Jovanka Raić članica i voditeljica novoformirane sekcije,

M. Đ.

Tradicionalno i dostojanstveno obilježen zavitni dan u Bačkom Monoštoru

Koncem Drugog svjetskog rata, tijekom mjeseca listopada 1944. godine u razdoblju između povlačenja okupatorske i dolaska oslobodilačke vojske, u Monoštoru je nastupilo bezvlašće, velika neizvjesnost, strah i panika a mještani su u velikom broju napuštali svoje selo. Na poticaj tadašnjeg župnika vlč. Matije Zvekanovića pučanstvo se 12. listopada okupilo u crkvi i cijelu noć molilo "Prečistom srcu Marijinom" s nadom da će im Gospa pomoći i otkloniti ovu neizvjesnost. Sutradan, 13. listopada, na sam dan ukazanja Gospe u Fatimi, sve se smirilo. U znak velike zahvalnosti taj se zavjet dalje drži. Služe se svete mise svakog 13. listopada u podne. To je ovom zahvalnom pučanstvu i dobrim vjernicima "Zavitni dan".

Svetkovina zavitnog dana ranijih godina je bila vezana samo za crkvu i imala isključivo vjersko obilježje. Posljednjih godina obilježavanje ove svetkovine sastoji se iz dva dijela: vjerski, koji se održava u crkvi 13.

listopada točno u podne i kulturno - zabavni program koji se organizira u dan najbližeg vikenda vezanog za ovaj datum.

Kulturno - zabavni program ovog puta je bio održan 9. listopada u dvorani za tjelesni odgoj tamošnje osnovne škole. Ovu prostranu i suvremenu dvoranu toga dana su ukrašavale rukotvorine vrijednih Monoštorica. Tu su visile brojne ponjave, ponjave i pregače sa dosta cvijeća. Na središnjem zidu stajao je lik Majke Božje i natpis: "Dobro došli na zavitni dan". Automatski projektor neprekidno je emitirao snimke članova ovog Društva na brojnim smotrama, kulturno - povijesne vrijednosti mjesta, prirodne znamenitosti njegove okolice. Djevojke i žene obučene u narodne nošnje, s osmjehom na licima dočekivale su goste i razmještale ih na odgovarajuća mjesta. Tako su već od ulaska u dvoranu gosti doživljavali prijatno i toplo ozračje.

Program je otpočeo stihovima Katice Pašić "Moje voljeno selo", splotom šokačkih pjesama i igara "Most" u koreografiji iste autorice a u izvođenju domaćeg KUDH "Bodrog" i tamburaškog sastava iz sela. Sudionici programa, djevojke i žene u bogato izvezenim šokačkim nošnjama ostavile su prijatan dojam na prisutne gledatelje. Predsjednik Društva Stipan Šimunov pozdravljajući prisutne goste i zvaničnike naveo je brojne aktivnosti članstva kojima je opravdana izuzetno vrijedna i laskava titula "Naj selo" dodeljena od HMI za 2004. godinu. Zatim su se prisutnima obratili visoki dužnosnici: predsjednik IO HNV Lazo Vojnić Hajduk, dr. Andrija Kopilović, generalni konzul RH u

Subotici Davor Vidiš, generalni konzul RH u Pečuhu Ivan Bandić, potpredsjednica skupštine općine Sombor Marta Odri Horvat, urednik "Hrvatske riječi" Zvonimir Perušić, novi seoski župnik vlč. Goran Vilov i drugi.

Veoma je toplo prihvaćen nastup HKUD "Vladimir Nazor" iz Sombora sa svojim muzičko - scenskim prikazom "Bunjevačko prelo" i pjesmom "Podvikuje bunjevačka vila". Slijedili su nastupi folklorne grupe "Rumunka" iz Monoštora i folklorne sekcije "Šokadija" iz Sonthe sa pjesmom i igrom

"Kad zaigra mlada Šokadija". Antun Kovač je pročitao svoju pjesmu "Salaš na spratu".

Pri kraju ovog dijela programa mjesnom KUDH "Bodrog" pridružili su se svi sudionici programa sa glavnim gostom večeri, čuvenim interpretatorom narodnih i zabavnih pjesama, Slavoncem Krunoslavom Kićom Slabincem.

Riječi njihove zajedničke pjesme "Ode ćemo zauvik ostati, naša

grana ne smije propasti" zvučale su kao pravi zavjet i prihvatili su svi nazočni.

U drugom dijelu programa koji je trajao oko sat i pol, goste je pjesmom i pošalicama uveseljavo Kićo, taj "pobožni bečar" kako ga je u šali jednom prigodom nazvao jedan njegov dobar poznavalac i iskreni prijatelj. Nakon svega domaćinima i njihovim gostima priređena je prigodna večera na kojoj je bilo preko 200 osoba. Uz muziku i pjesmu program je trajao do ranih jutarnjih sati.

Mata Đanić

Svetkovina zavitnog dana u crkvi

Dana 13. listopada u 12 sati iz crkvenog je dvorišta krenula kolona crkvenih odbornika, djece, odraslih i svećenika. Prošavši ulicom na glavna vrata su ušli u crkvu i zauzeli svoja mjesta. Crkva je bila prepuna, prvenstveno vjernicima iz samog sela ali i iz okolice. Uz domaćeg župnika vlč. Gorana Vilova i još šestoricu svećenika iz susjednih župa misno slavje je predvodio i propovijed održao prečasni dr. Andrija Kopilović. Pjevanje su predvodile članice KUDH "Bodrog". Nakon mise, slavje je uz muziku i pjevanje nastavljeno u crkvenom dvorištu.

Antun Kovač

Trinajsti listopad

Trinajsti je listopad evo,
a Tvoj oltar sveta Djevo
okičen je, sav u cvijeću
sve na Tvoju slavu veću.

I tavane sve do kora
vjeme duše Monoštora
uresile jesu stoga
zbog zahvalnog srca svoga.

Pobožne se pjesme ore
uprte su oči gore.
Svako gleda Tvoje lice
draga naša pomoćnice.

Dobročinstvo Majko Tvoje
u sjećanju ostalo je.
Zaboravit neće selo
Milosrdno Tvoje djelo.

Ivan Pašić

39. MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U ZAGREBU

ZAGREB - U Zagrebu je od 20. do 24. srpnja održana tradicionalna 39. Međunarodna smotra folklora posvećena ove godine proljetnim ophodima sjeveroistočne Hrvatske - Slavonije, Srijema i Baranje, Hrvata u Vojvodini, Mađarskoj, sjevernoj (posavskoj) Bosni među kojima se kao osobitost tih područja ističu ophodi kraljica i drugih proljetnih ophoda filipovčice, križari. Na smotri je učestvovalo 14 folklornih udruga iz Republike Hrvatske te folklorni ansambli i skupine iz 15 država, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Češke, Egipta, Italije, Latvije, Mađarske, SiCG, Makedonije, Omana, Rumunjske, Rusije, Španjolske, Turske, Švedske.

Dvije su programske cjeline posvećene folkloru istočne Hrvatske i susjednih područja: prva je okupila izvedbe kraljica-ljelja i srodnih običaja, a druga ostale proljetne ophode. Većina stranih sudionika nastupila je u posebnom programu. Ophod kraljica održava se o blagdanu Duhova, ali nema vjerski značaj nego se dovodi u vezu s različitim etničkim i kulturnim izvorištima, posebice s pradavnim kultovima i mitovima. Ophod čine svečano odjevene djevojke sa izraženim ukrasima na glavi predvođene sa čuvarima koji najčešće imaju sablje u rukama, a od mjesta do mjesta se razlikuje oprema ostalih djevojaka iz povorke kao i kraljičke pjesme odabrane iz lokalnog repertoara.

Zagreb je bio sav u znaku međunarodne smotre folklor, mnoštvo sudionika u narodnim nošnjama koje predstavljaju običaje i tradiciju krajeva iz kojih potiču privukle su znatizelju i simpatije brojnih turista i građana.

Na ljetnoj bini Klovičevi dvori na Gradecu »Kraljice i srodni običaji« veoma zapažen i uspješan je bio prikaz Šokačkih kraljica Kulturno umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i bunjevačkih kraljica Hrvatskog kulturno umjetničkog društva »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Na ljetnoj bini na Trgu Bana Josipa Jelačića u večernjoj i prijepodnevnoj izvedbi »Vladimir Nazor« je nastupio sa bunjevačkim igrama i pjesmama iz Sombora i okolice, a »Bodrog« izvorni običaj šokačke igranke.

Smotru su popratili brojni kulturni sadržaji. U etnografskom muzeju priređena je izložba na temu kraljice, zatim priređen je program »Žene i hrvatska folklorna glazba« kao i Koncert crkvenog pučkog pjevanja, zatim Program etno glazbe kao i plesne i glazbene radionice. Priređena je i smotra narodnih nošnji na kojoj su se vojvođanski Hrvati predstavili sa bunjevačkom nošnjom iz Sombora i šokačkim nošnjama iz Bačkog Monoštora, Sonte i Bača.

Svetu misu za sve sudionike u Katedrali je služio pomoćni biskup zagrebački Vlado Košić u tijeku koje su predstavnici sudionika priložili darove na oltar.

Svečani prijam za predstavnike sudionika priredila je Predsjednica Vijeća međunarodne smotre folklor a i Podpredsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor koja se zahvalila svim sudionicima međunarodne smotre folklor a u ime organizatora i pokrovitelja Hrvatskog Sabora i uručila zahvalnice.

Sombor, 25. 07. 2005. god.

Zoran Čota

Task force

U periodu od 23. srpnja do 13. kolovoza u organizaciji HMI održan je "Task force" (Slika šume) u Puli u RH. Period više od 20 dana proveli smo smješteni u odmaralištu Puntizela na domak Pule. Učešće na već tradicionalnoj "obnovi Hrvatske" pored mene koji sam predstavljao HKUD "Vladimir Nazor", bilo je i drugih Hrvata iz dijaspore (Australija, Amerika, Afrika, Nizozemska, Kanada, Makedonija, Francuska, Italija, Čile, Peru, Argentina). Ove godine cilj "Task force" bio je obnova okoliša u Puli i to na dvije lokacije. Vrijeme je bilo dobro organizirano i sadržajno a krajnji cilj je bio ostvariti sve postavljene zadatke za tih dvadesetak dana. Radni dan je izgledao ovako: u 6 sati ustajanje, doručak i odlazak na predviđenu lokaciju na kojoj se radilo. Marenda oko 10 sati pružala nam je mogućnost da se svi još bolje upznamo i porazgovaramo i razmjenimo iskustva. Iako nismo bili u mogućnosti tečno govoriti hrvatski jako

dobro smo se sporazumjeli. Pauza je bila u 13 sati, ručak i kratak odmor. U poslijepodnevni satima odlazili smo u svoje radionice (dramska, učenje hrvatskog jezika i kompjuterska). Obzirom na svoje ranije iskustvo u svijetu drame odlučio sam se za pohađanje dramske radionice.

Druženja na "Task forcu" su nezaboravna. Sklopila su se nova prijateljstva bez granica uz velika obećanja da ćemo se uskoro svi ponovno vidjeti.

Mom Društvu i HMI se zahvaljujem za sve pruženo i nadam se novim susretima.

Bojan Jozić

Književno veče na salašu

Da i salaš može biti prikladno mjesto za kulturne događaje visoke razine uvjerali smo se to 24. kolovoza na salašu Mate i Marije Matarić u Nenadiću.

Posjetitelji iz Nenadića, Sombora, Subotice imali su zadovoljstvo da prisustvuju predstavljanju poeme "Bez svlačka mraka" autora Tomislava Žigmanov. Skup je otvorio vlč.

Josip Temunović iz Subotice. Autor nas je upoznao što ga je inspirisalo i kako je nastalo ovo djelo. Putem video bima u riječi i slici vidjeli smo cijelu poemu. Vlatko Dulić glumac HNK iz Zagreba koji je recitirao stihove posle prikazivanja nadahnuto je recitirao neke dijelove iz poeme.

Hrvoje Tikvicki glazbeni umjetnik iz Novog Sada uglazbio je ovo djelo. Prisutne je upoznao kako je tekao rad oko toga.

Za sve prisutne ovo je bio jedinstveni doživljaj koji je ostavio dubok dojam. Raspravu o kulturi i bistvovanju Hrvata na ovim prostorima nastavili smo oko punih stolova koje su pripremili naši vrijedni domaćini.

Alojzije Firanj

Svim čitateljima
"Miroljuba"

blagoslovljene
Božićne
i
novogodišnje
blagdane

želi Uredništvo

U vikend naselju Plazović održana likovna kolonija "Colorit"

U turističkom naselju "Plazović" na prostoru vikendica obitelji Šeremešić i Kovač, 8. listopada ove godine održana je VI. likovna kolonija "Colorit". To je područje Bačkog Monoštora na kome se uliva rječica Plazović ili Kiđoš u Veliki bački kanal prokopan 1802. godine.

Kao i druge kolonije ovakvog umjetničkog stvaralaštva tako je i ova pružila pogodne uvjete za rad, opuštanje, upoznavanje i prijatno druženje okupljenim amaterima. Uz to, ovo je i posebno interesantan raznovrsan i dosta složen prostor ali u ove svrhe do sada nedovoljno korišten. Priroda je ovdje interesantna, raznovrsna i velikim dijelom očuvana. Kao takva ona na svoj način podstiče umjetnike na stvaralačku djelatnost.

Svu ljepotu ove naše prostrane i bogate bačke ravnice, njene njive, žitna i kukuruzna polja, suncokrete koji svoje glave uvijek okreću ka izvoru svjetlosti i života, šumarke što okružuju i prostor ovog turističkog naselja, vodena prostranstva kanala i rijeka koji se ovdje prepliću i razlijevaju u svojoj ljepoti može da uoči i na sebi svojstven način da predstavi samo vješto i dobro izvježbano oko umjetnika - čovjeka koji zalazi u bit prostora i predmeta. Ove i druge ljepote na svoj su način našle mjesto na platnima sudionika ove kolonije.

Sudionici kolonije su iz Sombora: Šima Kalmar, Jelena Marija Fišer, Višinka Jene, Stana Libić, i Slobodan Nastasić,

Subotice: Lajčo Vojnić Zelić, Ruža Tumbas i Ivan Šarčević i iz Kupusine: Marija Šiling. Većina njih je već sudjelovala na brojnim kolonijama a svoja djela izlagala na zajedničkim i samostalnim izložbama u više mjesta u zemlji i inozemstvu.

Od novonastalih umjetničkih djela priređena je izložba na kojoj je bilo više zvaničnika među kojima su: generalni konzul RH u Subotici gosp. Davor Vidiš, predsjednik HNV Josip - Zvonko Pekanović, predsjednik IO HNV Lazo Vojnić Hajduk, glavni urednik "Hrvatske riječi" Zvonimir Perušić, predsjednik HKUD "Vladimir Nazor" Šima Raič i drugi.

Svim sudionicima kolonije i gostima priređena je ukusna i bogata večera a vrijedni tamburaši Društva stvarali su prijatno raspoloženje.

Matija Danić

Likovna kolonija na "Vodici"

KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora održao je 1. listopada 2005. godine likovnu koloniju na bungalovu Marije Turkalj koja se nalazi na putu Bački Monoštor - Sombor, na Marijanskom svetištu "Vodice". Pošto je Marija sposobna, društvena i prijatna osoba znalo se unaprijed da će ovo biti prijatno i dobro organizirano druženje. Na ovoj koloniji sudjelovali su slikari iz Subotice iz "Bunjevačkog kola", njih oko dvadesetak, predvođeni njihovim predstavnikom Josipom Horvatom. Svi članovi KUDH "Bodrog" bili su pozvani, međutim iz opravdanih razloga nisu došli. Na ovoj koloniji bila je četveročlana ekipa "Hrvatske riječi", sponzori kolonije, "Bunjevačko kolo", tajnik MZ Bački Monoštor, generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš sa svojom obitelji i dr. Bilo je oko 60 prisutnih.

Bungalov je smješten na idealnom mjestu pored asfaltnog puta na križanju Plazovića i Bačkog kanala, tako da su sudionici kolonije, nakon što su razgledali Monoštor došli na lice mjesta i zauzeli pozicije. Vrijeme nije bilo idealno ali hvala Bogu kiša nije padala pa se tako slikanje uspješno privelo kraju. Kad su slikari došli u društvo odmah je bilo veseli je, počeli su komentari o slikama a završeno je sa paprikašom.

Na kraju, poslije druženja, međusobnog upoznavanja, izmjenjivanja poklona, adresa, telefona, društvo se polako počelo razilaziti, uglavnom zadovolji što je još jedan dan prošao uspješno.

Antun Kovač

KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO HRVATA "BODROG" NA 37. BEMUSU

Kulturno-umjetničko društvo Hrvata "Bodrog" učestvovalo je na Beogradskim muzičkim svečanostima (BEMUS) u nedjelju 16. listopada. "Narodno stvaralaštvo-manjine na Balkanu" naziv je koncerta koji je održan u Atrijumu Narodnog pozorišta, gdje je, uglavnom, stručna publika imala prigodu upoznati glazbenu tradiciju Slovaka, Mađara, Rumuna, Makedonaca, Slovenaca, Hrvata, Rusina, Vlaha i Albanaca. Članice ženske pjevačke skupine KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora publici su se predstavile

tradicionalnim šokačkim pismama "Sirota sam, sirota", "Klada" i "Crne oče". Mnogobrojne pohvale i publike i stručnjaka su potvrda kvalitetnoj izvedbi koja se njeguje u "Bodrogu".

Ovaj nastup Monoštorki je peto po redu predstavljanje pjevačkih skupina iz Bačkog Monoštoru na BEMUS-u. Prije točno dvadeset godina svoj četvrti, posljednji nastup imale su poznate "Izvorinke".

Izbornik koncerta dr Dimitrije Golemović ocjenio je da je izvedba Monoštorki bila besprijekorna i da je i sada, kao i prije dvadeset godina, na njega ostavila izuzetan utisak. U uvodnoj riječi, dr Golemović istakao je kako je njegovanje

tradicije nacionalnih manjina od neprocijenjive važnosti riječima: "Svako kulturno umjetničko društvo koje njeguje narodne običaje nacionalnih manjina je zapravo mali i jedinstven muzej".

Eva Forgić, koreograf i programski koordinator KUDH-a je istaknula izvanrednu organizaciju i spremnost organizatora da na BEMUS-u omoguće učešće folklornih skupina iz manjih mjesta za koje to predstavlja veliko priznanje.

Devetnaestoro članova KUDH-a "Bodrog", među kojima 15 učesnica, dvije "sprimalje", koordinator skupine i predsjednik Stipan Šimunov, nisu krili zadovoljstvo što su šokačke običaje, kulturne i etnografske specifičnosti Hrvata u Monoštoru, kao i tradicionalne pisme predstavili publici i u Beogradu i na taj način ostvarili jedan od bitnih ciljeva djelovanja "Bodroga".

Aleksandar Forgić

Bodrog (Monoštor) u Guinnessovoj knjizi rekorda

U organizaciji KUD "Tanac" iz Pečuha 17. i 18. rujna 2005. godine održan je X. Međunarodni hrvatski festival u Pečuhu, pod nazivom "Dobro došli naši mili gosti". Na festivalu je sudjelovalo 11 grupa iz 11 mjesta; Pečuha (Mađarska), Draža, Karlovca, Koprivnice, Slavenskog Broda, Sali, Sinja i Zagreba (Hrvatska), Bačkog Monoštoru i Tavankuta (SiCG) i Usora - Žabljak (BIH). U 15,30 sati krenula je povorka folklornih ansabla ulicama grada od Doma omladine do trga Katedrale. Organizatori su željeli da obore Guinnessov rekord u broju osoba folklorša uključenih u zajedničko kolo. Prethodni Guinnessov rekord bio je 2002. godine u jednom selu kraj Segedina sa oko 490 osoba u kolu. Ovog puta na Szecsenyevom trgu bilo je 846

osoba koje su plesale za novi Guinnessov rekord. Poslije toga izveden je kratak program pred Katedralom a zatim u 18,30 sati svečani program na ljetnjoj pozornici u luci Kaptalan. Na početku programa hrvatski konzul u Pečuhu, Ivan Bandić, istaknuo je kako je ovaj festival dobar uvod u nastojanju grada Pečuha da bude proglašen Evropskim gradom kulture u 2010. godini. Nakon što je završen cjelovečernji program i za dlaku izbjegnuto pljusak svi smo se vratili u Dom omladine na druženje a zatim u kasnim satima po kiši krenuli za Monoštor.

Antun Kovač

IV. Rešetarački susret pjesnika

Hrvatska matica iseljenika Zagreb i KLD "Rešetari" Rešetari, organizirali su IV. Rešetarački susret pjesnika iz dijaspori i Hrvatske, koji se održao 24. rujna 2005. godine u Rešetarima. Pokrovitelj ove manifestacije je Brodsko-posavska županija Slavonski brod.

U 16 sati bio je prijem kod načelnika poglavarstva Rešetari i nakon dobrodošlice i mnoštva lijepih riječi vodećih ličnosti iz političkog i kulturnog života ovog kraja, u 17 sati počela je promocija knjige "Domovinski smiješak u letu vremena". Na ovaj natječaj je konkuriralo 99 autora iz 17 država svijeta. Tiskano je 144 pjesme od 93 autora iz 17

država. Prisutni su bili pjesnici iz Austrije, Švedske, Njemačke, Mađarske, BiH, SiCG, i Hrvatske. U sklopu promocije govorili su izbornici pjesama, pjesnici, urednici, pokrovitelji a članovi KLD "Rešetar" pročitali su nekoliko pjesama. Nakon službenog dijela, u velikoj dvorani tvornice kože "Psunj" počela je svečanost pjesničke večeri. Prvo su uslijedili pozdravi zatim čitanje telegrama i pisama a potom je u ime HMI Zagreb, organizator i pokrovitelj ovog susreta, gospođa Dijana Mašala Perković otvorila ovaj susret. Pjesnici iz raznih krajeva svijeta čitali su svoje pjesme. Publika ih je nagrađivala pljeskom a organizatori su im poklonili po tri knjige.

Na kraju je u ime domaćina urednik ove knjige gospodin Ivan De Villa otvorio natječaj koji će trajati do 31. siječnja 2006. godine. Poželio je svima da se uz nove sudionike ponovno vidimo na istom mjestu 23. rujna 2006. godine.

Poslije ovog službenog dijela uslijedila je večera a zatim druženje uz muziku i ples.

Antun Kovač

Bodrog - fest u Monoštoru

U Bačkom Monoštoru je 13. kolovoza 2005. godine održan festival hrane, muzike i zanatskih proizvoda pod nazivom "Bodrog - fest 2005 godine". Već oko 10 sati počeli su se postavljati štandovi za zanatske proizvode, ručne radove, suvenire... U 12 sati, u desetak lokala startovala je ugostiteljska ponuda tradicionalnih jela: nekoliko vrsta paprikaša, kulen i kobasice od divljači, pečena riba, jagnjetina, domaća gibanica... sve po povoljnim cijenama od 50 do 150 dinara po porciji. U 13 sati započeo je defile fijakera a nakon toga besplatna vožnja. Bilo je oko desetak fijakera, i svi su bili okićeni lijepim šokačkim ponjavama, ponjavkama i otarcima. U 17 sati u srkvi Sv. Petra i Pavla održan je koncert duhovne glazbe u izvedbi kamernog orkestra "Vox Euterpes" iz Sombora. Crkva je bila puna do posljednjeg mjesta na veliko iznenađenje članova orkestra, priznavajući da im je ovaj koncert bio najposjećeniji. U 18 sati počeo je kulturno - zabavni program na ljetnjoj pozornici u centru sela. U programu je sudjelovao KUDH "Bodrog" i KUD "Rumunka" iz Monoštora, gosti iz Bačkog Brega i Sombora. U 19 sati ispred biblioteke i doma kulture udruženje "Propeler" organizuje muzičku rekreaciju za sve uzraste. Po završetku programa igralo se i pivalo dok je bilo snage i volje.

Sve u svemu, veselo, šareno i mirišljivo. Procjenjuje se da je tu prodefilovalo preko 2000 gostiju. Za prvi put vrlo dobro. Zbogom i ako Bog da vidimo se i do godine, nadam se još u većem broju.

Antun Kovač

Reportaža o našem starom običaju Polivači

Sedamdesetak ljubitelja starih običaja okupilo se 4. studenog u maloj dvorani HKUD "Vladimir Nazor" gdje ih je naš uvaženi sugrađanin i dobar poznavalac narodnih tradicija profesor i publicista Sava Kovačin upoznao sa sadržajima svog novog polusatnog CD snimka radioreportaže "Polivači".

Heterogen sastav prisutnih građana u skladu je sa vijekovnom strukturom pučanstva ovog ravničarskog grada. Međusobni kontakti, prijateljske riječi i blagi osmjesi povećavali su dvoranom a obnavljana su i pomalo izbljedjela stara prijateljstva. Tu se nije pitalo tko je koje nacionalnosti, stupnja obrazovanja ili zanimanja. Bilo je tu šumara, pčelara, lovaca, i paora pa sve do odvjetnika, inženjera i liječnika, od osnovnog obrazovanja do fakultetskog te magistra ili doktora znanosti. Autoru ovih redaka jedan dobar poznavalac ovdašnjih prilika je rekao da je nakon 1929. godine ovo prvi slučaj da se za istim stolom okupe svi građani naše varoši. Blagost, odmjerjenost i dostojanstvo zračilo je cijelom dvoranom.

Autor reportaže je pošao sa grupom momaka - polivača i tamburaša - od Bačkog Brega gdje je posjetio obitelj Kolar, do somborskih salaša i samog grada. O ovim običajima detaljnije informacije autor je dobio na salašu obitelji Budimčević na Bezdanskom putu, Jožike Jožića na Nenadiću, a zatim od Katice Dorotić i Miše Mračine.

Kompakt disk je propraćen pjesmom Zvonka Bogdana, tu je i priča o polivačima u Bačkoj, našeg uvaženog književnika Ante Sekulića. Reportaža prikazuje običaje vezane za najveći kršćanski blagdan Uskrs i običaje s njim u vezi - polivače. Voda polivače simbolički spaja ljude a razvodnjava, spira i odnosi svaku mržnju, nesporazume i razlike među njima.

Vrijednovanje materijala prispjelih za internacionalni festival reportaže "Interfer" 2005. izvršio je krajnje neutralan žiri sastavljen od novinskih i TV stručnjaka, a pokrovitelji su Ministarstvo kulture i medija RS, Pokrajinski sekretarijat za informacije APV, općina Sombor, te više privrednih organizacija.

Na ovogodišnjem "Interferu" sudjelovale su zemlje: Indija, Argentina, Kina, Brazil, Malezija, Švicarska, Slovačka, Australija, Portugal, Kanada, Nizozemska i SiCG.

Naš sugrađanin Sava Kovačin "taj naš narodni čovik" koji je u isto vrijeme i domaćin ovog skupa, u svojim reportažama ili drugim djelima uvijek je krajnje objektivna i oprezna, te uvažava bitnosti i specifičnosti ove sredine i cijeni svakog njenog građanina bez obzira na njegovu nacionalnu, vjersku, političku ili neku drugu pripadnost. Zahvaljujući svojoj principijelnosti i ovoga je puta okupio cijeli Sombor.

Za spomenutu reportažu njemu je "Interfer", ta priznata i uvažena međunarodna institucija za 2005. godinu dodijelila "Srebrnu plaketu".

M. Đanić

O dramskoj sekciji

Nakon odigranih predstava "Bono se ženi", kod nas i u inozemstvu, članovi dramske sekcije se užurbano pripremaju za sezonu jesen - zima 2005/2006. godine.

Tijekom obilježavanja jubilarne sedamdesete godine rada HKUD "Vladimir Nazor" odigrat će pravi mali kazališni maraton za ljubitelje pučkog dramskog stvaralaštva. Već u studenom i prosincu igrat će "Albin bircuz" u Somboru i Subotici. Nakon toga bit će odigrana predstava "Moje - tvoje" po Čehovljevoj "Prosidbi" a onda slijedi predstava "Meldovanje". Za obljetnicu Društva pripremaju jednočinku "Dugme" a za Božićni koncert igrokaz "Narodi nam se".

Članovi recitatorske sekcije neumorno rade, pripremajući se za pokrajinsko takmičenje na hrvatskom jeziku u Subotici, te za književnu večer koja će biti tematski vezana za ljubav i sklapanje braka. Tom prilikom će biti otvorena izložba vjenčanih fotografija.

Promocija knjige i izložba u Bačkom Monoštoru

U Centru građanskih aktivnosti u Bačkom Monoštoru je 16. rujna otvorena izložba slika Martina Šeremešića i istovremeno predstavljeno literarno stvaralaštvo njegove supruge Marije Šeremešić. Organizator ovog događaja koji predstavlja uvod u jesenske kulturne aktivnosti u selu bila je Literarna skupina iz Bačkog Monoštora.

O radovima Martina Šeremešića posjetiteljima je govorila Cecilija Miler koja je posebno istaknula radove na djelovima starih "dasaka" koja su vještom obradom istaknule dramatičnost prikazanih događaja, kao i umjetničku vrijednost slika obojenih tamno smeđim kontrastima. Njegove slike se često koriste kao dekor književnim večerima.

Literarno stvaralaštvo Marije Šeremešić predstavile su članice Literarne skupine. O dijelu knjige "Dukat ravnice" koji se odnosi na Šokce, komentirala je sama autorka koja je također čitala svoje stihove.

Na kraju predstavljanja Marija i Martin Šeremešić su Centru građanskih aktivnosti i Knjižnici u Bačkom Monoštoru poklonili komplet knjiga iz svoje obiteljske biblioteke.

A. F.

Ljetovanje u Kaštel Lukšiću

Naš dragi don Ante Šipić, župnik u Kaštel Lukšiću, ove godine je omogućio članovima našeg Društva lijepo i prijatno ljetovanje na obalama plavog Jadrana. U periodu između 19. i 30. kolovoza pedesetak naših članova bilo je smješteno u Pastoralnom centru Sv. Obitelj, župe uznesenja BDM.

Za razliku od prethodnih godina ovog puta članovi Društva nisu imali nastupe niti neke obveze. Bio je to pravi opuštajući odmor sa dosta kupanja, sunčanja i slobodnog vremena. Pažnja domaćina i osoblja u kuhinji u velikoj su mjeri doprinjeli ugodnosti boravka.

Pored boravka u Lukšiću, po vlastitoj želji, odlazilo se na otok Čiovo, Trogir, Split i druge Kaštele. Kao i prethodnih godina tako je i ovoga puta Botanički vrt u školi ovog gradića privlačio pozornost naših članova i na neki način predstavljao posebnu atrakciju. Sa domaćinom don Antom Šipićem dvije su večeri provedene u kafiću u centru grada gdje su sudionici ljetovanja bili počašćeni od strane donatora.

Dojmovi sa ovog ljetovanja su veoma povoljni, već se sada razmišlja o narednom. Pa što kažu, daj Bože, života i zdravlja.

Antun Knežević

Vjerska tribina

U Somboru već duže vrijeme postoji želja da se vjerske tribine koje se održavaju u našim crkvama prenesu i građanima Sombora koji ih žele posjećivati. Zato nam se čini najprikladnijim prostor HKUD "Vladimir Nazor". Već imamo pozitivna iskustva sa tribinama koje su održane u korizmno vrijeme u tijeku proslave stote obljetnice Karmela u Somboru.

Upravni odbor HKUD "Vladimir Nazor" u dogovoru sa vlč. Lazarom Novaković župnikom crkve sv. Križ, dogovorio je da se formira odbor koji bi sačinjavali predstavnici župe sv. Križ, župe sv. "Trojstvo" i Karmelskog samostana i HKUD-a "Vladimir Nazor". Odbor bi predlagao teme i brinuo o organizaciji tribina. Prve tribine bi počele u studenom 2005. godine do lipnja 2006. Koordinator tribina bio bi vlč. Lazar Novaković.

Predložene teme su: 1. Vjeronauk u školama, 2. Obitelj, 3. Ekumenizam, 4. Vjerski život i dr. Tribine će se održavati drugog petka u mjesecu u prostorijama HKUD "Vladimir Nazor".

Počeli smo realizirati jedan duhovno koristan projekt. Dragi čitaocice i Vas očekujemo na ovim tribinama.

Alojzije Firanj

Jedno djetinjstvo

nastavak str. 14 i 15 "Miroљub" br. 1-2 (29-30)

Mora se spomenuti da je Mariju u Centralnu školu u drugi razred odveo njen drug i komšija iz Štrosmajerove ulice br. 25, Jurišić Dezider (Dežika). On je išao u istu školu ali u IV razred mađarsko odjeljenje. Škola je bila blizu stare crkve, to joj je bilo sasvim poznato, poslije one trke i bježanja od aviona i bombardovanja, na cvjetnu nedjelju 6. travnja 1941. godine.

U tom bunjevačko - hrvatskom odjeljenju bilo ih je jako puno. Za 8 sati, početak nastave nakupilo se 60 učenika. Na priloženoj fotografiji ima ih 52. Primjećuje se da nema na slici Ive Škrabala i Ivana Bošnjaka, ostalih četvero nisu ostali u sjećanju.

Obzirom na broj učenika, trebali su dobiti dvije prostorije i odvojiti I-III od IV-VI razreda. Ocijeniti se ne može da li bi u jednom odjeljenju bilo 25 a u drugom 35 ili 30 ali dvije prostorije za nas nije bilo i preostalo nam je da se svi džumle nabijemo kao sardine u konzervu. Bilo nam je jako tijesno. Učiteljica nam je bila Viktorija Anđelić r. Dulić iz Bajmoka. Kao umirovljenica živjela je u Svetozar Miletiću, imala je jednog sina a suprug joj je bio Crnogorac. Može se zaključiti da je po zaslugi dobila naš mali kazneni bataljon da se sa njim muči, jer se morala snalaziti među djecom 6-7 do 14-15 godina starosti. Među đacima bilo je četvero djece somborskih intelektualaca: Ivo Škrabalo sin advokata Mate Škrabala, Maja i Blažica Vujević, kćeri advokata Paje Vujevića, Zvonimir Mironicki sin advokata Ivana Mironickog. Sve

ostalo seljačići i gradska sirotinja. Posebno treba istaći darovito dijete među njima, Željka Šarčevića. Nosio je majčino prezime, u drugom razredu osnovne škole čitao je "Rat i mir" Lava Tolstoja, napisao sadržaj koji je zadivio tadašnje učiteljsko vijeće. Bilo je riječi da će ga prebaciti u IV. ili V. razred ali to se nije dogodilo. Bilo je uživanje slušati ga dok je čitao neko zadano štivo.

Stalno su kolale priče da smo nemirni, nevaljali, kalamdžije, tukadžije i grozno ne vaspitani. Učiteljica je često plakala i molila njenu bratiju da se privede redu i miru. Mariji je bilo žao učiteljice, nije joj bilo jasno zašto tako često plače? Mariji se plakalo naročito poslije smrti njene sestre Roze 11. XI. 1941. godine.

Onda je Marija još od kuće dobijala posebna naređenja šta treba da radi ili kaže. Na pisanke za lijepo pisanje učiteljica je svojom rukom pisala ime đaka. Stajalo se u redu i čekalo upisivanje imena. Vjerojatno da je svatko sam pisao svoje ime da bi bilo neuredno. Naravno sva prezimena koja se završavaju sa ić pisana su - ič ili ics. Strika je vidio da njeno prezime nije pravilno napisano i rekao da prenese učiteljici da on zna da u mađarskom jeziku nema slova ć ali to ne znači da treba pisati č ili cs. Stoga zamoli učiteljicu da umjesto cs ili č napiše ty. Kada su dobili nove pisanke Marija čeka u redu, strah do grča, kako reći učiteljici da je ne povrijedi kad je toliko poštuje? Kad je učiteljica napisala cs ona je ispravi da napiše ty. Pero iz mastila silno zaškripa preko cs i

učiteljica napisa ty. Zgrabila je Marija svoju pisanku i odjurila na svoje mjesto. I sada se pita zašto to strika nije riješio umjesto nje? Silno se potresla. Učitelj je u to vrijeme bio poštovan i voljen, pogotovu za devetogodišnje dijete, ona nije pojma imala da je na taj način rješavala svoje nacionalno pitanje.

U našoj Centralnoj osnovnoj školi a sigurno i u drugim školama veliki problem je bila voda. Zgrada škole je bila jednospratnica na čošku, sa uličnog dijela u prizemlju i na spratu su učionice, samo je stan domara bio sa dvorišne strane.

Naša učionica je bila najveća ako se Marija dobro sjeća ali pretjesna za 60 učenika.

Domarka bi sa arterskog bunara isprijeđ gradske kuće ili honvedske kasarne donijela za odmor tri do četiri kante vode od po deset litara, ali to nije bilo dovoljno. Možda i bi ali đaci tako navale da pola prospu a žeđ se ne utoli. Otimačina oko vode, dolazi do malih obračuna, šamaranja, guranja, tuče, što bi rekao Mrko Miljanov ne iz neke objesti već iz viteške nevolje.

Marija bi to pitanje riješila kod snaš Mande i čika Ive Šimunova, domara doma HKD "Miroљub", koji su je voljeli i rado prihvatili. Braćni par Šimunov je do 1933. stanovao u Štrosmajerovoj ulici br. 17 (sada 15). Kuća je tada bila u posjedu Marijinog djede po ocu Ivana Marka Matarića. Grunt i stara panonska kuća se vodi na Matariće od 1774. godine. Kada je u Somboru postavljeno na isto-

imenom trgu divno barokno Sv. Trojstvo, srušeno, izmrvljeno 1946. ili 1947. godine. na tako sitne dijelove da se više ne može sastaviti. Divan ukras trga i Sombora.

Snaš Manda joj je rado davala vodu, čak i da opere ručice ali se ona toliko izbezobrazila i počela dovoditi drugarice što je prevršilo svaku mjeru dobrog vladanja.

Svibnja 17. 1942. godine Marija je primila Prvu Pričest. Vjeroučitelj joj je bio Josip Haltmajer a župnik Štofler. Bila je mala snaša u bijeloj haljinici do pola cjevanica, šlajer, bijele čarapice i crne lakovane cipelice malo većeg broja da se mogu i kasnije nositi.

Spomenula je Prvu sv. Pričest, što je podsjetilo na razne divane za vrijeme zimskih večeri godine 1941/1942. godine. Divan o župniku Skenderoviću, premješten, posebno o mladom fratru karmelićaninu, Somborcu, Dorotiću kao interniran. Mariji se ovaj izraz učini kao ona "kapitulacija". Zašto je on morao otići pa tek je tri godine od njegove prve mise? On je naš i treba da je u Somboru. Onda neko reče da je otjeran a ne interniran. To je Mariji bilo razumljivo. U ljudima je bila neka uzdržanost, žalost, tiha tuga, neki naboj koji je bio razumljiv među njima a iskazivao se ćutanjem.

Lipnja mjeseca 1942. godine završila je Marija drugi razred osnovne škole i otišla na salaš kod mame i baće. Obveza joj je bila klasiti guske u jutro i večer, livati živini i pilićima vode u toku dana, hraniti pućice koji su jako tupavi dok su mali i sa njima joj je bilo jako teško.

Ivan, njen stariji brat vratio se iz Apatina gdje je završio šesti razred osnovne škole. Četiri godine je išao u Somborsku osnovnu školu, onda su ga roditelji dali u Apatin da nauči njemački. Nekako su ga opredjeljivali za zanat a stariji brat, trebao je ostati na zemlji poslije završene male mature.

Ivan je bio volar, a za svinjara smo imali ne znam točno, malog Staparca ili Sonćana.

Pavka, njena starija sestra je završila četverogodišnju osnovnu školu i krojački zanat kod Katice Jung u Somboru, Požarevačka br. 5.

Svo petoro smo bili voljena djeca može se reći dvaju roditelja: mame i baće, strike i tete. Zbog toga nam je smrt sestre Roze ostavila veliku prazninu u cijeloj našoj obitelji.

(Nastavit će se)

Sombor, 4. srpnja 2005. godine

Marija Matorić

Nada

Nada je na kamenu trava.
Nada je u pustinji oaza.
Nada je zdravlje bolesnika.
Nada je sjajna i jedina
zvijezda zatočenika.

Nada je sunce što nas grije.
Nada je dijete što se smije.
Nada je sumnja što nebo para
i svu nepravdu obara.
Istinu na pijadestal stavlja
i njoj se jedinoj klanja.

Nada raj nebeski na zemlji stvara.
I zato Nado ne napuštaj mene
u ove noći zimske, duge, usamljene.
Istina i nada su zvijezde neba.

Zvijezda često na zemlju pada.
Razlika jest:
Istina prva a nada posljednja strada.

Marija Matorić

Mama

Večeras bi rado ugledala nekog
odavno je nema, vrime odlazi u trk,
nad grobom joj lete neke crne tice
a uzglavlje krasi križ sjajan i mrk.

Doleću mi sene uspomene drage
tople riči njene, ljubav kojom voli
nasmijano lice borom izbrazdano
u duši mi seta, uspomena boli.

Otišla uz boli s moltvom na usni
spremna, sasvim spremna kod dragoga Boga
brižna, uvijek brižna za sve svoje bližnje
odnela sa sobom dio srca moga.

Cecilija Miler

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). Izdaje Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Vladimir Nazor", 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26. tel. 025/38-173; fax: 025/26-019.

Uredništvo: mr. Matija Đanić - glavni i odgovorni urednik, Antonija Čota - zamjenica glavnog urednika, Franjo Ivanković - tehnički urednik, Josip Pekačević, Alojzije Firanj, Franjo Krajniger, Zoran Čota, Šima Raič, Marija Šeremešić.

Prijelom teksta: mr. Ervin Čeliković.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583 / 2. 02. 1998.

Tisak: Štamparija "PRINTEX" Subotica, Stipe Grgića 58, tel. 024/554-435.

E-mail: so.v-nazor@neobee.net

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900 primjeraka

PAVLE BLESIĆ, slikar i kipar

Rođen je u Somboru 6. 8. 1924. godine u uglednoj obitelji bunjevačkih Hrvata. Sin je Marka i Marije Zelić, koji su nakon raspada Austro-ugarske monarhije optirali za Kraljevinu SHS, te se iz Kačmara preselili u Sombor. Davnim precima ovog našeg sugrađanina austrijska carica Marija Terezija dodijelila je 1756. godine plemićku titulu, koju je Velika skupština

Bačke županije iste godine ozvaničila i proglasila.

Osnovnu i građansku školu Pavle je završio u Somboru, gdje je 1945. godine diplomirao na Državnoj trgovačkoj akademiji, a 1946. i na Učiteljskoj školi.

U Stanišiću je radio kao učitelj. Na likovnom odjelu Više pedagoške škole u Novom Sadu diplomirao je 1955.. Povijest umjetnosti studirao je na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1967-1971. U Somboru je radio kao nastavnik likovne kulture.

Svoju je stvaralačku djelatnost Pavle počeo 1959. godine na dva likovna područja: prvo u kiparstvu, a kasnije sve više u slikarstvu. Također se uspješno bavio crtežom, akvarelom i tapiserijom.

Slike je počeo izrađivati u vremenu kad je enformel kao pravac u slikarstvu stabilizirao temelje drugačije izraza i kad slikarstvo otkriva nova strukturalna značenja. Likovni je izraz koncipirao na emotivnom doživljaju svoje sredine, a u njegovu se slikarskom stvaralaštvu jasnije ocrtava nekoliko ciklusa opusa: a) geometrijska stilizacija forme (1959-1963) s motivima zaboravljenih zidova i napuštenih somborskih vrata; b) slikarstvo materije (1963-1972) kao precizna simulacija slova i zapisa, pečata i medaljona; c) slikarstvo apstraktnih i asocijativnih oblika (1973-1978), kad slikar sve više zalazi u domenu apstrakcije; d) poetska figuracija (nakon 1978), kad postupno definira svoju viziju slike ostajući vjeran svojem iskustvu, materijalu, boji i formi.

Sadržaj slika iz te faze može se razvrstati u nekoliko skupina: program atinke, iz obiteljskog albuma, pejzaži i vrata i tempus fugit - vrijeme teče. Opus mu karakterizira spoj realnog s apstraktnim. Član je ULUS-a od 1965. godine.

Njegova je djelatnost popraćena trima monografijama izdatima 1984. godine, 1992. i 1998. godine. Izlagao je na 39 samostalnih i na više od 300 kolektivnih izložbi u zemlji i inozemstvu. Dobitnik je mnogobrojnih nagrada i priznanja, među kojima se ističu Listopadska nagrada Sombora 1980., Orden rada sa srebrnim vijencem 1981., nagrada na XXXI. Proljetnoj izložbi likovnih umjetnika Vojvodine u Somboru 1982. godine, nagrada Likovne jeseni na VIII. Trijenalu suvremenog jugoslavenskog crteža u Somboru 1984., nagrada Likovne jeseni na Prvoj proljetnoj izložbi u Somboru 1986., otkupna nagrada na IX. Trijenalu suvremenog jugoslavenskog crteža u Somboru 1987., druga nagrada na II. Bijenalu akvarela Jugoslavije u Beogradu 1995., otkupna nagrada na XII. Međunarodnoj izložbi minijatura u Torontu u Kanadi 1997., otkupna nagrada na I. Bijenalu pejzaža u Novom Sadu 1998. i dr.

Velik je dio svojih radova Pavle darovao Gradskom muzeju u Somboru, koji će biti temelj buduće Galerije Pavla Blesića.

Mr. Matija Danić

Živa legenda somborskog nogometa Stipan Eustakio - Džodža

Legendarno lijevo krilo somborskog "Radničkog", Stipan Eustakio rodio se 22. kolovoza 1928. godine u Somboru, u obitelji oca Amadea i majke Katicice rođene Bukvić, u kući u obitelji, koja je imala još tri sina, Miju rođenog 1923. godine, Nandora rođenog 1925. i Jošku rođenog 1933. u Somboru. Sva četvorica su bili nogometaši a među njima najviše traga ostavio je Stipan.

Nogometom se počeo baviti pred II. svjetski rat, igrajući za somborski "Sport", da bi poslije rata prešao u somborski "Radnički" u kojem je jedno vrijeme igralo svo četvero djece Katicice i Amadea.

Po zanimanju drvostrugar Stipan je prvo radio kod majstora Erliha, a kasnije u Gradskoj bolnici u Somboru. U oba kolektiva bio je poštovan i nikada nije imao problema oko odlazaka na treninge i utakmice. Svoju sportsku karijeru završio je u somborskom "Radničkom" 1959. godine da bi nakon toga se posvetio trenerskom pozivu. Trenirao je u somborskom "Metalcu", somborskom klubu nogometaša "Onča Telep" Gakova, Čonoplje, Kljajićeva, a najduže je bio sedam godina u Bačkom Monoštoru.

U vrijeme kada je služio vojsku u Sarajevu, igrao je za sarajevski "Željezničar".

Stipan je svoj nadimak Džodža, koji ga još i danas u 77. godini prati, dobio kada je jednom prilikom na prvenstvenoj utakmici II. savezne lige u Zrenjaninu čekao dolazak terenskog vozila džip marke "Dodž" sa direktorom kluba "Radnički" G. Pesircem i Pištom Kovač. Nervoza je rasla, jer utakmica samo što nije počela a predsjednika kluba nema, da bi u jednom trenutku Stipan primjetio njihov dolazak i viknuo: "evo dolazi Džodža sa našima". Nakon toga njegov klubski kolega nogometaš Đura Parčetić nadjenuo mu je ime Džodža, koji i danas nosi, kao znak za prepoznavanje jedne somborske legende u nogometu.

Pričajući o sebi, sjeća se lijepih i tužnih momenata u sportskoj karijeri, kada se na gradskom stadionu okupljalo i do 12000 gledalaca a u prosjeku 5000-6000. Jednom prilikom kada je u Somboru gostovao zrenjaninski "Proleter" da bi "Radnički" izjednačio na 3:3. Igralo se zadnja minuta, Džodža je izvodio sa lijeve strane korner. Iz tog kornera zabio je goal za pamćenje, u slijedećem trenutku sudija je sirao kraj utakmice a "Radnički" je pobijedio 4:3. Veselje je bilo ogromno, zeleni tepih bio je pun navijača koji su Džodžu nosili na rukama a cijelu noć grad je slavio pobjedu.

Kako to u životu obično biva ima i tužnih događaja. Kada se igrala utakmica sa splitskim "Hajdukom" za Kup Džodža je promašio penal, što je ostavilo tugu koju i danas osjeća.

Uz njega na lijevoj poluci igrao je Stipan Pozder, također legenda nogometa. Dva Stipana su svake nedjelje činila čuda na terenima širom bivše Jugoslavije.

Sjeća se svojih trenera, npr. Trenera Higla, koji je došao iz Osijeka, bio je veliki pedagog, volio je iskrenost i disciplinu, zatim Ivana Ivančevića, Čabrića i dr. Sa kolegama je uvijek bio dobar i na terenu i izvan pa je tako i danas.

Danas živi u svojoj obiteljskoj kući u Staroj Selenči sa sinom, snajom, suprugom, ima dvoje djece, pet unučadi i tri prauučeta.

Potiče iz kuće gdje je svo četvero djece - braća, bavilo se nogometom, u jednom momentu svi su igrali za "Radnički". Dva brata Mijo i Nandor, igrala su u NK "Bačka" u Somboru.

U više nogometnih sezona dok je Džodža igrao lijevo krilo, brat Joška je igrao desno krilo.

Stipan je i danas pun živosti, ne prođe ni jedna nedjelja da ne ode na stadion "Radničkog", očekujući da će doći dan kada će neka nova generacija nastaviti tradiciju nogometaša kojoj je on u Somboru pripadao.

Sombor, 5. listopada 2005.

Priradio i razgovor vodio Stipan S. Pekanović, advokat iz Sombora

Što (ponovo) čitati

*"Tri dana nemoj čitati knjige
i tvoje će riječi izgubiti ljepotu"*

Kineska poslovica

Sudeći po kineskoj poslovice, čitatelje knjiga ćemo poznati po ljepoti govora, po jasnoći percepcije, po maniru komuniciranja.

Što čitati može da bude dragocjeni kompas u nepreglednom oceanu pisane riječi naše, i uopće svjetske baštine. Ovaj stubac bi mogao da bude subjektivan stav ili sud o rangu knjiga koje su oplemenile čitatelja koji ih drugima predlaže za čitanje, nadajući se da će se vrijednost tih knjiga širiti kao što se širi svjetlost sunca, kao što se širi miris poljskog cvijeća. Pri tome ne mogu da zaboravim na one čitatelje koji, kad naiđu na lijepu misao i rečenicu, ne gube časa, već odmah imaju potrebu to zadovoljstvo podijeliti sa drugima. Danas je to posebno tehnološki olakšano jer postoji mobilna telefonija i Internet.

Pokušajmo, dakle, da sumiramo naše dosadašnje čitanje i da iz njega izvučemo esenciju esencije: da izdvojimo samo desetak knjiga za koje možemo da posvjedočimo da su formirali naš svjetonazor. Kako? Pokušat ću pokazati sopstvenim primjerom, najprije rang a onda osvrst na prvu knjigu u tom rangu.

1. Halil Džubran "Prorok"
2. Biblija
3. "Stočinu i osam" opus od 108 knjiga sa 108 pjesmenih poruka - zapisala Vesna Krmpotić
4. Džidu Kišnamurti "Biti čovjek"
5. Svi eseji Bele Hamvaša
6. "Oplada" A.P. Čehova
7. Miguel Servantes "Don Kihot"
8. Tomas Man "Legenda o Josipu"
9. Ivana Brlić Mažuranić "Priče iz davnine"
10. Ričard Bah "Galeb Džonatan Livingston"

Dragi čitatelji, ljubitelji knjiga će odmah reagirati na ovaj rang, polazeći od svog svjetonazora, svog ukusa, svoje hrestomatije. U redu, prihvaćam primjedbu da u mom rangu nema takvih veličina svjetske književnosti kao što su Tolstoj, Šekspir, Rumi, Dostojevski, Robert Muzil, Homer, Bodrijar, Jovan Dučić i mnogi drugi. Prosto, meni je tijesna cifra od deset, ali evo zato i pokrećemo ovaj stubac da se sa svojim rangom knjiga javite vi, štovani čitatelji "Miroljuba" i da budete aktivni kreatori puno opsežnijeg uvida u blago iz književnosti u najžirem smislu riječi, stručne knjige i publicistike.

A sada o "Proroku" Halila Džubrana - lideru u mom rangu.

Davne 1983. godine sam u Gradskoj biblioteci svojim slučajno (a možda i nije slučajno - možda je knjiga pronašla mene) uzeo knjigu koju je izdao Grafički zavod Hrvatske u prijevodu profesora Marka Grčića. Što da vam kažem? Knjiga broji samo 70 strana i ja sam je pročitao u jednom dahu za dva sata. Ali, knjiga je za više-struko iščitavanje. Zašto, prosudite sami. Moj dojam je da ta knjiga ima transcendentnu snagu: da mijenja čovjekov život a o životu je u njoj i riječ. Najgovornije je preporučam. Volio bih da mi se jave ljudi koji su je pročitali i da mi prenesu svoje dojmove.

Zato ostavljam svoje e-mail adrese:

josko51@hotmail.com ili josko51@yahoo.com

Josip Janković

Mala turistička monografija

Svrtišta Velike Gospe nad Orebićom

Franjevački samostan Orebić

Svetište je posvećeno Velikoj Gospi ali narod ga radije zove Svrtišta Gospe od Anđela.

Smješteno je na onom dijelu poluotoka Pelješca koji se nalazi na suprot otoku i gradu Korčuli na prekrasnoj padini brda Svetog Ilije. Samostan i crkva nalaze se 150 m nadmorske visine odakle se pruža prekrasan pogled na Pelješački kanal, koji dijeli Pelješac od otoka Korčule. Pogled dopire na grad Korčulu i čitav mali arhipelag otočića i kanala. Zbog ovakvog slikovitog položaja i bujne mediteranske vegetacije u okolici Svetišta, samostan i crkva Gospe od Anđela odavno privlače hodočasnike i turiste.

Poluotok Pelješac naseljavali su u tijeku duge povijesti razni narodi: Iliri, Grci, Rimljani a u sedmom stoljeću naselili su se na njemu Hrvati. Godine 1333. Dubrovačka republika je kupila otok Pelješac od bosanske i raške kneževine i pripojila ga svom području (original ugovori o ovoj kupoprodaji ovjereni od strane kupca i prodavca te blagodareni u Carigrdu i Beču, čuvaju se u Dubrovačkim arhivima). U želji da što bolje sačuva svoj kulturni i vjerski identitet republika je gradila franjevačke samostane u Slanom, Stonu, u Podgorju nad Orebićem, u Kuni, Konavlima i na otoku Lopudu.

Samostan i crkva Gospe od Anđela sagrađeni su u gotičkom stilu (1470-1480). Povod za gradnju Svetišta bila je čudotvorna slika Gospe od Anđela. Pismena i usmena predaja kaže da je slika na neobičan način stigla na mjesto današnjeg svetišta 1469. s otoka Žujanice u Boki Kotorskoj gdje su živjeli franjevci.

Samostan sa klaustrom djeluje jednostavno ali skladno. U samostanu je zbirka umjetnina, etnografskih predmeta, slika, modela brodova i zavjetnih darova pelješačkih pomoraca koji su u Gospi od Anđela vidjeli svoju moćnu zaštitnicu u svom teškom pomoračkom životu. Kao što su nekada grčki mornari pozdravljali kip božice od Atene na atenskoj Akropoli na svom odlasku i povratku s putovanja, tako su i orebički kapetani i mornari na odlasku i povratku s putovanja pozdravljali zvukom sirene i izvijanjem zastave Gospu od Anđela u znak zahvalnosti i zaštite. Franjevci su odgovarali zvonom sa zvonika Gospina svetišta.

U razdoblju od 1688-1829. godine Orebićani, a posebno orebički pomorci gradili su svoje posljednje zemaljsko počivalište uz Svetište Gospe od Anđela a kasnije su sagrađili groblje uz samo Svetište.

Uz samostan je sagrađena i kula koja je služila kao promatračnica za posmatranje neprijateljskih brodova. Crkva ima i puškar-nice za odbranu od gusara koji su u 17. stoljeću harali Jadranom. Pokraj crkve nalazi se loža sa prekrasnim pogledom na Pelješački kanal koji se ubraja među četiri najljepša na svijetu.

Crkva je u 19. stoljeću doživjela u svojoj unutrašnjosti preinaku. U njoj se čuvaju brojna djela velike neprocjenjive vrijednosti. Na desnom oltaru pobočnom od prezbiterija nalazi se raspelo, tzv. Sv. križ s Otoka, rad svećenika Jurja Petrovića iz Splita (15. stoljeće).

Autor ovog teksta samostan je obišao 23-24. VI. 2002.

Stipan S. Pekošević odvjetnik, Sombor, Žarka Zrenjanina 8

PČELICA

STRANICA ZA MLADE, MLAĐE I NAJMLAĐE

Posvuda je Betlehem

Betlehem je posvuda. Iako je mjesto u kojem se Isus Krist rodio daleko od nas i naše domovine ipak smijemo reći da je Betlehem posvuda. U tvojoj obitelji, u tvome mjestu, u tvojoj župi. Na Božić svako mjesto postaje Betlehem. Zašto? Jer se Isus rodio za svakog čovjeka, za sve narode svijeta i zato

Neka danas
moj grad
bude odsjaj Betlehema,
a srce svakoga
njegova stanovnika
tope jaslice
gdje ćeš se Ti
roditi
i zauvijek nestati!
Emanuel!

J. Šimunović

*Emanuel znači: s nama Bog!
Ime Isus Znači: Bog spašava!*

Rosa

Biserna ljepota
Kapljica tvojih
Zrcali na vlatima
Trave

Ogleda se duša
Obrisa mojih
Plavetno sivu rosu
Slave

Prosanjani zraci
Modrina snenih
Brišu svilene snove
Plave

Dragi Sv. Nikola

Dragi Sveti Nikola
Dođi nam ti
Mi smo djeca dobra,
Volimo te svi.

Dođi u naš vrtić
Dođi samo ti,
Krampusa zločestog
Vani ostavi.

Čizmice smo oprali
u prozoru su sve
donesi nam Nikola
lijepe darove.

Š. Đuričić

ČIZMICE SMO OPRALI

Napiši

Poigraj se u
Trenutku
Ljepotom riječi,
Odaberi temu
I pjesmu napiši
Životnom putu,
Tihoj radosti,
Zraka sreće,
Bezbrizno nadiši.

Marija Šeremešić

Božiću

Tekst: Š. Đuričić

Spa-vaj ma-li Bo-ži-ću, spa-vaj ma-li Kra-lij-ću

Te-bi ra-do pje-va-mo i da-ro-ve no-si-mo.

Uredio: Alojzije Firanj

Dragi čitatelju!

Dobro došao na šarenu stranicu našega lista. Želja nam je da u "Miroljubu" bude i jedan kutak koji će te zabaviti i razveseliti. Bit će tu i rečenica kojima nad kojima ćeš se malo i zamisliti. Iz njih uvijek zrače određene poruke.

Možda se kroz zabavu i razmišljanja može najlakše procijeniti što je u životu bitno i kako život treba živjeti?!

Bećarci

O da mi je koji nikad nije,
vino pio i cure ljubio!

Bolesna sam i nema mi lijeka,
dođi dragi budi apoteka!

Nisam znala da me dika voli
dok me nije provoza na koli!

Sad moj dragi u Njemačkoj radi
a kod kuće umirem od gladi!

Svekrvice ružo na staleži,
što ja ne znam ti meni pokaži!

Poslovice

Od buhe do kralja
sve seljak hrani.

Sretna je kuća u kojoj
samo jedan troši.

Novac je kao golubovi -
gdje se udome tu se razmnožavaju.

Moda je onda dobra
ako svila ne ugasi vatru u kuhinji.

Krčma bolje očisti kuću
nego metla.

- POSLOVICA -

Mudri savjeti

Šarmirati svijet bez pokrića nije uspjeh nego šarlatanstvo. Nije dobit nego šteta.

)*(

Ništa se ne može uraditi slučajno, to je samo privid. Za svaki uspjeh potrebno je znanje i trud.

)*(

Kad osjetimo da je došlo vrijeme za promjene, odlučno moramo početi.

)*(

Kada smo krenuli u promjene poželjno je da se oslobodimo svih sumnji i strahova. Pozitivna atmosfera pogoduje uspjehu.

)*(

Za kvalitet vlastitog života odgovaramo sami. On zavisi od našeg razuma. Ako želimo bolje živjeti moramo se izgrađivati da život bolje razumijemo.

-VICEVI-

Tinejdžerka polazi na
neku veliku žurku.

"Hajde sad, mala moja -
ispraća je majka - lijepo se
provedi i budi dobra!"

Kćerka "E pa, mama -
odluči se!"

"Au, što danas fino
mirišeš! Što si to uzeo?"

"Čiste čarape".

"Kako ti kuha žena?"

"Što da ti kažem. Jesi li
ikada čuo za domaćicu kojoj
polazi za rukom da joj zagori
i limunada?"

Mr. Franja Matarić, profesor

Već nekoliko godina u HKUD "Vladimir Nazor" u Somboru igra se zimski šahovski turnir u spomen na rano preminulog člana Društva i prvaka šahovske sekcije mr. Franju Matarića profesora.

Njegovi prijatelji i drugovi po struci više o njemu znaju ali ga mlađi članovi Društva ne poznaju dovoljno i zbog toga je potrebno iznijeti činjenice o njemu i njegovom stvaralačkom radu.

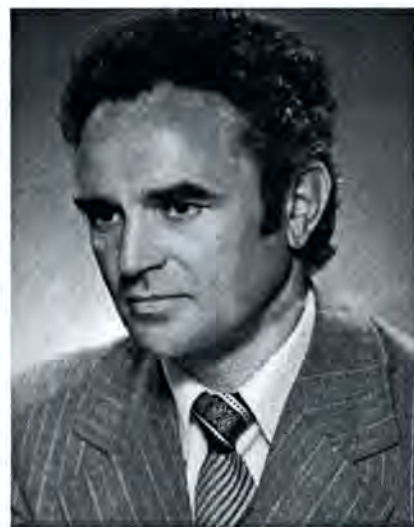
Franja Matarić je rođen 2. veljače 1935. godine u salašima Gradina pored Sombora, u hrvatsko - bunjevačkoj seljačkoj obitelji. U osnovnu školu je pošao sa šest godina a poslije osnovne završio je srednju poljoprivrednu. Kao mlad nije se mogao zaposliti pa je završio i drugu srednju školu, gimnaziju. Zatim je studirao i završio studije na Filozofskom fakultetu u Beogradu. U ožujku 1985. godine na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, odsek za jugoslavensku književnost odbranio je magistarski rad na temu: "Esejistika Veljka Petrovića" a mentor mu je bio prof. dr Miroslav Egerić. Započeo je rad u osnovnoj školi "Nikola Vukičević" da bi uskoro prešao na rad u gimnaziju. Nekoliko godina radio je u Pedagoškoj akademiji a u večernjim satima bio je angažiran u školi za obrazovanje odraslih i na raznim tečajevima, kursovima i seminarima. Umro je nakon kratke i teške bolesti, 11. rujna 1991. godine u Somboru. Sahranjen je na Velikom katoličkom groblju.

O njegovom radu u nastavi ocjenu može dati njegova škola, kolege, nekadašnji prosvjetni savjetnici i brojne generacije somborskih srednjoškolaca. Njegovim prijateljima ostao je u sjećanju kao principijelan čovjek i veliki pregalac u kulturi. Njegovim zalaganjem je uspješno radila školska biblioteka u gimnaziji. Godinama je vodio učenike na Sajam knjiga i utjecao da i oni stvaraju svoj knjižni fond. Više godina je rukovodio sa radom dramske sekcije učenika gimnazije, režirao kazališna djela i sudjelovao na Susretima kazališnih amatera odraslih. Kroz sekciju recitatora razvijao je kod učenika smisao za lijepo i izražajno napametno recitiranje, što je bilo zapaženo na priredbama, recitalima i smotrama recitatora. Njegova suradnja sa ustanovama kulture u gradu bila je poznata i po tome što su mu učenici bili redovni posjetitelji predstava Narodnog kazališta a i u kinima izabranih filmova, o čemu je kasnije vodio duge razgovore sa učenicima. Znalo se za njegov veliki doprinos u tiskanju godišnjih izvješća o radu gimnazije i suradnji sa tiskarom. Bio je dugogodišnji član Savjeta gradske biblioteke, narodnog kazališta i drugih ustanova kulture. Organizirao je posjete učenika Vukovom saboru u Tršiću a na više kongresa slavista imao je poseban referat.

U općinskoj - kulturno - prosvjetnoj zajednici bio je član Odbora za književni život i popularisanje knjige i čitanja. Kao takav održao je niz književnih predavanja u Somboru i drugim mjestima. Od zajednice je bio angažiran na provođenju literarnih konkursa kao član žirija i u ocjenjivačkoj komisiji za izbor najboljih recitatora u općini.

Sa radom u HKUD-u "Vladimir Nazor" započeo je kao omladinac davne 1954. godine, prvo u dramskoj sekciji a zatim kao recitator uspješno je kazivao poetske stihove naših

pjesnika. Od 1963. godine sve do smrti neprekidno je bio tajnik Društva i sveukupni organizator i animator kulturnih manifestacija. Često se člancima oglašavao u sredstvima javnog informiranja, tisku i radio Somboru, u kojima je govorio i pisao o ljepotama amaterskog kulturno umjetničkog rada. Svaki "mjesec knjige" u

Društvu je obilježavao književnim predavanjima i izložbama knjiga iz društvene biblioteke. Organizirao je skupove drugih predavača kao što su: prof. dr Tode Čolak, prof. dr Đorđe Trifunović, putopisac Tibor Sekelj i dr. Nekoliko godina bio je redatelj u dramskoj sekciji Društva, sa kojom je sudjelovao na smotrama i susretima kazališnih amatera odraslih. Treba istaći činjenicu da se oko Sombora nalazi petnaest salašarskih naselja sa oko 7500 stanovnika. Njegova je zasluga da su mnogi oni vidjeli brojne kulturne programe još u vrijeme kad nisu imali struju i asfaltne puteve. Prilikom proslave pedesete obljetnice Društva organizirao je izložbu arhivske građe i drugih dokumenata i napisao momografiju Društva.

Mr. Franja Matarić bio je član zavičajnog kluba pisaca "Veljko Petrović" u Somboru. Stihove je počeo pisati u mladosti a prve pjesme je objavio u omladinskom listu "Pokret". Kasnije je objavljivao u "Somborskim novinama", u somborskom časopisu za kulturu "Dometi" i u zajedničkom časopisu Sombora, Subotice, Kikinde i Zrenjanina. Nekoliko pjesama mu je posthum tiskao list "Mirosljub". Vlastito lirsko biserje čitao je građanima na književnim večerima u Somboru i okolnim mjestima, Subotici, Osijeku i dr. gradovima i na književnim večerima u republici Mađarskoj. U zborniku radova o Veljku Petroviću tiskan je rad "Od psalma do suvremene rodoljubive pjesme". Za somborske novine pisao je kazališne kritike i prikaze. U povodu osamdesete obljetnice rođenja Miroslava Krleže u Društvu je održao književno predavanje: "O trajnosti i usmjerenosti Krležinog djela".

Cijelo vrijeme bio je član šahovske sekcije Društva. Bio je sudionik svakog društvenog turnira pa i posljednje godine života kada se teško razbolio. Osvajao je prva mjesta a njegova fotografija u šahovskim prostorijama Društva je najmanje što se u čuvanju uspomene na njega može učiniti.

Neumoran i savjestaj mr. Franja Matarić je jedan od onih koji su razvoju HKUD-a "Vladimir Nazor" i ovom gradu mnogo doprinjeli, radeći sa puno ljubavi i entuzijazma.